

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

Bioveiligheid in varkensbedrijven

Aanpak van het FAVV

J. Hooyberghs, DVM, MSc
Directeur Diergezondheid a.i.
FAVV – DG Controlebeleid

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

Overzicht

1. Inleiding

- I. Varkenssector – enkele cijfers
- II. Verdeling van de bevoegdheden
- III. Status Afrikaanse Varkenspest
- IV. Embargo's van derde landen

2. Wettelijke maatregelen – Bioveiligheid

- I. Maatregelen EU/BE bij varkens naargelang de zones en bij een haard
- II. Preventieve maatregelen en controle
- III. De toekomst m.b.t. bioveiligheid en de evaluatie ervan

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

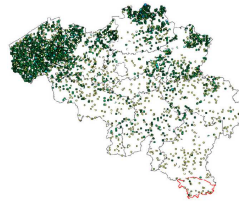
be

1. Inleiding

I. Varkenssector – Enkele cijfers

België

- Aantal varkensbedrijven in BE : +- 7 200
- Aantal varkens aanwezig in BE : 6,2 miljoen (90% in Vlaanderen)
- Aantal varkens geslacht per jaar : 11 miljoen
- Waarde van de export : 1,3 miljard € (~90 % intracommunautair en 10 % naar derde landen)
- Directe tewerkstelling : 15.000

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

be

3

1. Inleiding

II. Verdeling van de bevoegdheden

OIE

Oie WORLD ORGANISATION FOR ANIMAL HEALTH
Protecting animals, preserving our future

- *Sanitaire Code*
- *Informatiesysteem (WAHIS)*

Europese Unie

- *Wettelijk kader*
- *Informatiesysteem (ADNS)*
- *Wetenschappelijke adviezen*

DIRECTORATE-GENERAL | SANTE

Health and Food Safety

efsa
European Food Safety Authority

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

be

4

1. Inleiding

II. Verdeling van de bevoegdheden in België

Federaal .be

- Veiligheid van de Voedselketen – Sanitair Fonds
Gezondheid van gedomesticeerde dieren, ...
- Uitvoer (sanitaire aspecten-SPS)
- Relaties met EU en derde landen

Gewesten

- Beheer van de wilde fauna, met inbegrip van de
gezondheid van wilde dieren
- Jacht, Natuur, Toerisme
- Landbouw – buiten de sanitaire aspecten (Economie, ...)
- Dierenwelzijn

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

5

1. Inleiding

III. Status Afrikaanse Varkenspest

1. Statuut vrij bij alle suidae : **Verloren** (tot 1 jaar na het laatste geval)
2. Statuut vrij bij gedomesticeerde (gehouden) varkens : **Behouden**

“Regionalisering - zonerings” => toepassing van beperkende maatregelen in de zones (Cfr verder)

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

6

1. Inleiding

IV. Derde landen: Restricties & Embargo's

- Basis : AVP voorwaarden opgenomen in de akkoorden/protocollen
- Beperkingen : respecteren van de protocollen et/of de specifiek embargo's

Concreet

- Voor AVP : Uitvoer van Belgisch varkensvlees naar 39 derde landen
= 142 miljoen € (2017) = 10 % van totale uitvoer
- Uitvoer opgeschort naar 19 derde landen = 70 % van de uitvoer naar derde landen
- Embargo inmiddels opgeheven door 2 landen : Vietnam, India, maar sluiten Prov. Lux. uit
- De grootste "geblokkeerde" invoerders" : China – Zuid-Korea - Filippijnen
- Acties : proactieve en transparante Communicatie, contacten met de Overheden van derde landen, samenwerking met Buitenlandse Zaken, task force export, ...

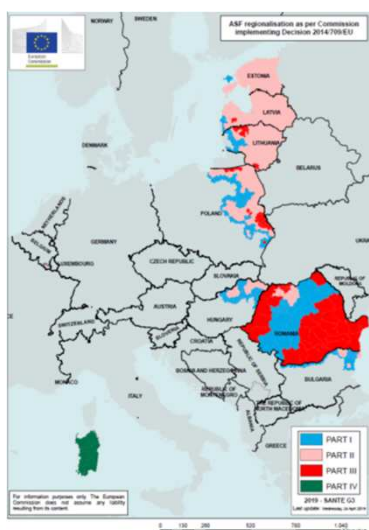
Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

7

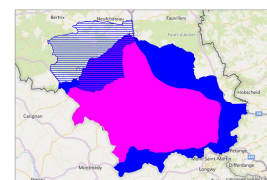
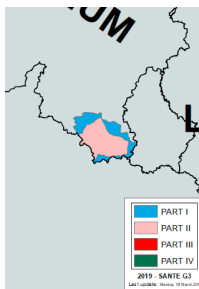
2. Wettelijke maatregelen – Bioveiligheid

I. Maatregelen EU/BE bij varkens naargelang de zones en bij haarden

Zones EU (situatie 25/04/2019)

1. Zone 1 : Bufferzones
2. Zone 2 : Aanwezigheid van besmette everzwijnen
3. Zone 3 : Aanwezigheid van besmette varkens **en** everzwijnen
4. Zone 4 : Sardinië

BE:Aanpassing 18/03/2019

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

8

I. Maatregelen EU/BE bij varkens naargelang de zones en bij haarden

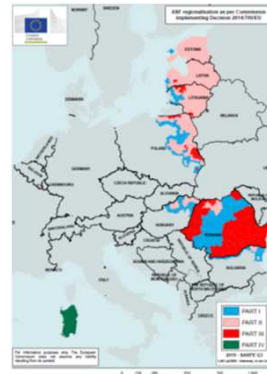
EU-maatregelen bij gedomesticeerde varkens

1. Zone 1 : Bufferzone

- Levende varkens : verbod op intracommunautair verkeer (ICHV) – derogaties mogelijk (analyses, bioveiligheid, ...)
- Nationaal verkeer van levende varkens en ICHV varkensvlees : geen beperkingen

2. Zone 2 : Aanwezigheid van besmette everzwijnen

- Levende varkens :
  - Verbod op ICHV (geen derogaties mogelijk)
  - Verbod op verkeer in BE – derogaties mogelijk (analyses, bioveiligheid, ...)
- Varkensvlees : verbod op ICHV – derogaties mogelijk (analyses, klinisch onderzoek)

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

be

9

I. Maatregelen EU/BE bij varkens naargelang de zones en bij haarden

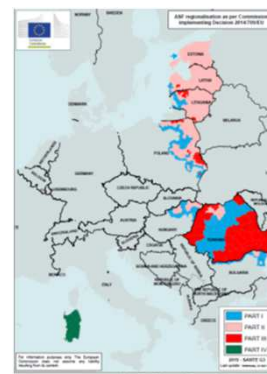
EU-maatregelen bij gedomesticeerde varkens

Gevolgen van introductie van AVP in een BE varkensbedrijf

3. Zones 3 : Aanwezigheid van besmette everzwijnen

en varkens

- Levende varkens :
  - Verbod op ICHV (geen derogaties mogelijk)
  - Verbod op verkeer in BE – derogaties mogelijk voor slachtvarkens (analyses, bioveiligheid, ...)
- Varkensvlees : verbod op ICHV – derogaties mogelijk (bioveiligheid, analyses, hittebehandeling)

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

be

10

II. Preventieve maatregelen en controle

Algemene doelstellingen AVP :

1. Einddoel : Eradicatie van de ziekte

2. Korte termijn :

I. Voorkomen van de introductie van AVP in
Belgische varkensbedrijven

Hoe : **Bioveiligheid** centraal in alle
beslissingen, maatregelen en acties

II. Vermijden van de uitbreiding van de ziekte bij
wilde everzwijnen

Wallonie

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

11

II. Preventieve maatregelen en controle

Wettelijke basis

1. Diergezondheidswet van 24 maart 1987
2. Koninklijk besluit van 19 maart 2004 betreffende de bestrijding van Afrikaanse varkenspest
3. Koninklijk besluit van 18 juni 2014 houdende maatregelen ter voorkoming van aangifteplichtige varkensziekten
4. Koninklijk besluit van 1 juli 2014 tot vaststelling van een identificatie- en registratieregeling voor varkens en tot vaststelling van de toelatingsvoorwaarden voor varkensbedrijven
5. Ministerieel besluit van 26 september 2018 houdende dringende maatregelen betreffende de bestrijding van de Afrikaanse varkenspest
6. Andere Belgische en Europese wetgeving (Aangifteplicht, Commissiebesluit 2014/709/EU...)

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

12

Bioveiligheidsmaatregelen toe te passen door varkenshouders in elk varkensbedrijf

MAATREGELEN steeds van toepassing over gans het grondgebied

1. Infrastructuurvoorwaarden

1. Laad- en losplaats, reinigbaar en ontsmetbaar
2. Vaste opslagplaats voor krenge. Plaats: zodanig dat de ophaling kan gebeuren zonder het bedrijf te doorkruisen. Reiniging en ontsmetting na elke ophaling.
3. Hygiënesluis: afgezonderd van de stalruimte en van de woongedeelten, voorzien van een wasbak met stromend water en zeep, een voetbad voor het reinigen en ontsmetten van laarzen en met laarzen en propere overalls voor bezoekers
4. Voorraad ontsmettingsmiddel
<http://www.favv-afsc.fgov.be/avp/maatregelen/biociden/>
5. Uitrusting voor reiniging en ontsmetting aangepast aan de noden van het bedrijf, tenzij tussenkomst van een gespecialiseerde onderneming. Steeds een minimale uitrusting : minimum 5 liter ontsmettingsmiddel en een hogedrukreiniger.

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

be

13

2. Uitbatingsvoorwaarden

1. Bedrijf afgesloten. Enkel betreden van de stallen na aanmelding bij de veehouder en na het correcte gebruik van de hygiënesluis en het wassen van de handen
2. Vogeldicht, met uitzondering voor buitenbeloop
3. Ongediertebestrijding
4. Leegstand (stal of compartiment) minstens 1 maal per jaar – reiniging en ontsmetting
5. Bezoekersregister bijhouden = voor alle bezoekers die toegang hebben tot de stallen (datum en uur van het bezoek, naam (en firmanaam) van de bezoeker, reden van het bezoek)

⚠ Derogatie op de infrastructuur- en uitbatingsvoorwaarden: als ten hoogste drie varkens voor de vetmesting of gezelschapsdieren. Aanvoer met eigen vervoermiddelen. Geen varkens of producten ervan worden verkocht of afgevoerd.

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

be

14

2. Uitbatingsvoorwaarden

6. Toegangsverbod (voertuigen, personen en alle materiaal) als in de 72 voorgaande uren contact met uit een derde land of een risicogebied afkomstige varkens of passage op een bedrijf of op een plaats in een derde land of in een risicogebied, waar varkens worden gehouden.
7. Bij aanvoer van varkens, enkel afvoer van slachtvarkens gedurende 4 weken, tenzij quarantaine van 4 weken (dezelfde verantwoordelijk – link in sanitel)
8. Verbod op het voeren van keukenafval
9. All in all out: bij het opvullen van een compartiment met vleesvarkens van een ander bedrijf, maximum 8 dagen tussen de aanvoer van het eerste en de aanvoer van het laatste varken van dat compartiment

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

be

15

3. Bioveiligheidsmaatregelen ⇔ wilde everzwijnen

1. Levende wilde varkens, wilde varkens die dood werden aangetroffen of tijdens de jacht werden gedood, of delen van een karkas van een wild varken dat rechtstreeks afkomstig is van een jachtactiviteit mogen niet in een varkensbedrijf worden binnengebracht.
2. Contact met varkens is verboden voor iedereen die direct contact heeft gehad met een wild varken tijdens de voorgaande ~~48~~ 72 uur.
3. Elk rechtstreeks contact tussen varkens van een bedrijf en wilde varkens vermijden, respectievelijk:
  - 1° door de varkens onder te brengen in stallen die zo zijn gebouwd dat wilde varkens er niet in kunnen binnendringen of met de varkens in contact kunnen komen
  - 2° door middel van een dubbele afsluiting of een uit hard materiaal opgetrokken afscheiding, als varkens van het beslag toegang hebben tot buitenbeloop

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

be

16

3. Bioveiligheidsmaatregelen ↔ wilde everzwijnen

4. Het gebruikte materieel en de gebruikte voedermiddelen voor het varkensbedrijf moeten beveiligd worden tegen contact met wilde varkens. Voedersilo's worden door middel van een afsluiting beveiligd, zodat wilde varkens er nooit contact met kunnen hebben
5. Als wilde varkens binnendringen in ruimten waar varkens zijn ondergebracht, informeert de veehouder de LCE. Het Agentschap voert een epidemiologisch onderzoek uit om besmetting van varkens van het beslag met aangifteplichtige varkensziekten te bevestigen of uit te sluiten. Tijdens het epidemiologische onderzoek en tot op het moment waarop het Agentschap de beëindiging van dit onderzoek meedeelt aan de veehouder, mogen geen varkens worden afgevoerd, behalve voor een rechtstreeks vervoer naar het slachthuis

Bioveiligheidsmaatregelen toe te passen door varkenshouders in elk varkensbedrijf

MAATREGELN van toepassing over gans het grondgebied na het opduiken van AVP

1. Verzamelverbod van varkens, met inbegrip van bijladen op een voertuig : (lege vrachtwagen, laden, 1 bestemming). Derogatie : het laden van varkens van verschillende herkomst op eenzelfde voertuig voor vervoer naar het slachthuis is toegelaten **Aandacht voor bioveiligheid**
2. Beperkte toegang tot varkensbedrijven: enkel de personen die strikt noodzakelijk zijn voor een goede bedrijfsvoering
3. Bij de vaststelling van klinische symptomen bij varkens moet de varkenshouder altijd een dierenarts ontbieden voor een diagnose. Zelfs als de dierenarts AVP kan uitsluiten, moet hij 3 varkens bemonsteren voor een differentiaaldiagnose

<http://www.favv-afsc.a.fgov.be/avp/maatregelen/derogaties/>

NB : + 4000 analyses in 1000 varkensbeslagen => Allemaal OK

AVP is een **aangifteplichtige** ziekte. Elke verdenking moet gemeld worden aan het FAVV.

Deze verplichting geldt zowel voor houders, dierenartsen als laboratoria.

II. Preventieve maatregelen en **controle**

1. "Normaal" Controleplan

Gebruik van checklists

<http://www.favv-afsc.fgov.be/professionelen/checklists/>

Nieuwe versie 26/02/2019! Nieuw in deze versie:

De checklists administratieve gegevens en meldingsplicht, die gelden voor alle operatoren, worden nu standaard weergegeven voor alle activiteiten.

•Het is nu mogelijk om ook de checklists weer te geven die niet gelinkt zijn aan een activiteit (bijvoorbeeld de checklists "etikettering").

•U kan nu de checklists weergeven die na een bepaalde datum actief zijn geworden.

Activiteit: Boerderij - varkens

The screenshot shows a complex checklist form with multiple sections, including administrative data, specific activity requirements, and a summary table with checkboxes for each item.

2. Preventieve bezoeken van de varkensbedrijven in de zones (Origineel besmet gebied, Zone I "bufferzone" en Zone II "besmette everzwijnen")

- Risico (Bioveiligheidsmaatregelen, infrastructuur, buitenbeloop, ...)
- Zonering

III. De toekomst m.b.t. bioveiligheid en de evaluatie ervan

22 nieuwe dierenartsen aangeworven (LCE + Centrale Administratie => versterking van alle betrokken diensten

Voorbereiding – Beheer – Wetgeving – Uitvoer (onderhandelingen met derde landen) – **Controles**...

In voorbereiding:

- Aanscherpen van de infrastructuur- en de uitbatingvoorwaarden
- Naar een jaarlijkse evaluatie door de bedrijfsdierenarts op basis van een tool die ter beschikking zal gesteld worden (checklist)
  - Wettelijke verplichtingen
  - Andere maatregelen die genomen zijn
- ⇒ Vergoeding dierenarts
- ⇒ Doorsturen van gegevens aan FAVV
- ⇒ Risicoanalyse => acties op basis van het risico
(Niveau van bioveiligheid ⇔ Infectiedruk)

Niet specifiek voor AVP

Informatie – Internet

- FAVV NL - ENG
<http://www.favv.be/avp/>
<http://www.favv.be/businesssectors/animalproduction/animalhealth/africanswinefever/>
- Waals Gewest
<http://www.wallonie.be/fr/actualites/mesures-de-lutte-contre-la- peste-porcine-africaine>
- Vlaams Gewest
<https://www.natuurenbos.be/wildedierenziekten>
- Europese Commissie & OIE
https://ec.europa.eu/food/animals/animal-diseases/control-measures/asf_en
<http://www.oie.int/en/animal-health-in-the-world/animal-diseases/african-swine-fever/>
- Vulgariserende Film Europese Commissie
<https://www.youtube.com/watch?v=eyQ4t1wHI2M&feature=youtu.be>
- Adviezen Wetenschappelijk Comité
<http://www.favv-afsc.fgov.be/wetenschappelijkcomite/>

Bedankt voor uw aandacht

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

